

3. Організація дискусійних заходів (дебатів, диспутів), у ході яких учні висловлюють свої думки, аргументують їх і намагаються переконати інших, розвиває навички висловлювання власних думок, активного слухання й аргументації.

4. Проведення тренінгів із розвитку емоційного інтелекту, саморегуляції та вирішення конфліктів.

5. Залучення учнів до різноманітних громадських проєктів на рівні з дорослими, спрямованих на вирішення реальних проблем у їхній спільноті або школі, розвиває навички співпраці, лідерства та відповідальності за власні дії.

6. Організація спортивних змагань, культурних подій та волонтерської діяльності сприяють розвитку дисципліни, відповідальності та взаємодії з оточуючими.

7. Застосування інноваційних методик та технологій навчання: кросенс, комікс, буктрейлер, лепбук, хмара слів, інтелект-карта, скрайбінг тощо.

Означені способи допомагають учням розвивати м'які навички, такі як комунікативність, лідерство, емпатія, толерантність і співпраця, що є важливим для їхнього успіху не лише в навчанні, а й у майбутньому житті й у професійній діяльності.

Формування твердих і м'яких навичок учнів НУШ є комплексним процесом, що передбачає інтеграцію академічних і практичних аспектів навчання з розвитком особистості. Проаналізовані ключові навички, що стануть необхідними учням в майбутньому, є складниками формули 4К: комунікативність, креативність, критичне мислення, командна робота. Ключові навички 4К дозволяють учням не лише засвоювати знання, а й розвивати уміння, необхідні для успішного функціонування в сучасному світі. НУШ створює умови для того, щоб кожен учень міг розкрити свій потенціал і стати успішним у житті.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М., Овчарук О. В. *Компетентнісна освіта: від теорії до практики*. Київ, ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2005. 120 с.

2. Левківська К. В. *Ціннісні засади діяльності освітніх закладів: навчально-методичний посібник*. Житомир. Видавництво ЖДУ. 2017. 136 с.

3. Пометун О. І. *Нова українська школа: розвиток критичного мислення у учнів початкової школи: навчально-методичний посібник*. Київ. Видавничий дім «Освіта». 2020. 192 с.

4. Сидоренко В. В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. *Методист*. 2018. Вип. 5. С. 4–21.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Мозуль Ірина Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії і методики початкової
освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Ключові слова: екологічна освіта, виховання, екологічна культура, учні початкових класів, молодший шкільний вік, Нова українська школа.

В епоху глобальних екологічних проблем формування екологічної культури в молодшому шкільному віці є вкрай важливим завданням сьогодення, оскільки саме на

цьому життєвому етапі в дитини утворюються перші уявлення про природу та особливості взаємодії людини з навколишнім середовищем.

Екологічна культура – це комплекс уявлень, цінностей, норм та практик, що визначають спосіб сприйняття людиною природного середовища, її взаємодію з ним та відповідальність за його збереження. Екологічна культура включає в себе етичні принципи, знання про природу та практичні навички щодо сталого використання ресурсів і охорони навколишнього середовища.

Серед праць вчених, які займалися вивченням різних аспектів феномену екологічної культури, а саме досліджували етичні аспекти взаємодії людини з природою та необхідність розуміння та поваги до природних циклів, особливості розвитку екологічної культури, взаємозв'язки в природі та питання важливості збереження біорізноманіття, варіанти взаємодії суспільства та природи, вивчення екологічної культури як ключового елементу сталого розвитку слід виділити напрацювання О. Біди, Е. Геккеля, А. Кмець, Г. Ковальчук, І. Кореневої, Л. Коттеля, А. Леопольда, Ю. Хердера та ін. Ці вчені та багато інших внесли свій вклад у розвиток екологічного мислення та культури, вказуючи на важливість розуміння, поваги і обережної, акуратної взаємодії людини з навколишнім середовищем.

Екологічна освіта в початкових класах грає важливу роль у формуванні в дітей екологічної культури та відповідального ставлення до природи. Екологічна культура має велике значення для дітей молодшого шкільного віку з кількох причин:

1) формування правильних поглядів на природу: важливо вчити дітей поважати природу, розуміти її важливість для життя та розвитку всього живого. Екологічна культура сприяє формуванню позитивних та поважних ставлень до природного середовища.

2) Розвиток відповідальності: збагачення екологічною культурою вчить молодших школярів відчуттю відповідальності за те, як вони взаємодіють з природою. Діти навчаються брати участь у збереженні природи та розуміють, як їхні власні дії можуть впливати на екосистему.

3) Формування екологічних навичок: екологічна культура надає дітям необхідні знання і навички для раціонального використання ресурсів, сортування сміття, заощадження енергії та використання екологічно чистих матеріалів.

4) Стимулювання дослідництва та допитливості: екологічна культура стимулює допитливість та інтерес дітей до навколишнього середовища. Вони починають задавати питання про природу, проводити маленькі дослідження та бути активними учасниками процесу вивчення природи.

5) Психологічний розвиток: контакт із природою сприяє психологічному розвитку дітей. Вони навчаються сприймати красу природи, розуміти її естетичну цінність, розвивати творчі здібності.

6) Важливість тілесної активності та зміцнення здоров'я: екологічна культура допомагає підтримувати активний спосіб життя та збереження здоров'я. Спілкування з природою, фізична активність на свіжому повітрі, ігри в природному середовищі – це все важливі аспекти для здорового розвитку підростаючого покоління.

Загальна мета екологічної культури для дітей полягає в тому, щоб сформувати глибоке розуміння та шанобливе, бережливе ставлення до природи, створити підґрунтя для власної відповідальності вихованців за збереження навколишнього середовища і надихнути їх на активну участь у різних екологічних ініціативах.

Виховання екологічної культури в початкових класах може бути дієвим, якщо вчителі в роботі зі здобувачами освіти використовують різноманітні педагогічні методи та підходи, а саме:

1) інтегрування екологічних тем у навчальні плани: варто додавати теми з екології у різні предмети, такі як природознавство, українська мова, образотворче мистецтво тощо. Такі інтегровані підходи дозволяють дітям бачити взаємозв'язок між певними аспектами екології та різними сферами їхнього життя.

2) Використання ігор та героїв: слід залучати дітей через ігрові та творчі активності до взаємодії з навколишнім середовищем. Бажано створювати рольові ігри, в яких герої вчаться захищати природу та раціонально використовувати ресурси, це дозволяє учням втілювати в життя концепції екологічної діяльності й розвивати творче мислення.

3) Підтримка ініціатив дітей: необхідно заохочувати дітей висловлювати свої ідеї й думки щодо збереження природи та впровадження їх у життя. Підтримка їхніх ініціатив дозволяє вчителям створити сприятливе освітнє середовище для розвитку екологічного мислення.

4) Практичні завдання, спостереження і експерименти – діти найлегше вчаться через практичні дії, коли долучаються і самі беруть активну участь в освітньому процесі. Екологічні експерименти та спостереження за природою допомагають дітям швидше і якісніше засвоювати теоретичні знання й розвивати екологічні вміння та навички, наприклад дослідження росту рослин, вивчення водних екосистем, спостереження за птахами, фіксація сезонних змін у неживій та живій природі тощо. Проведення практичних занять, дослідів і експериментів дозволяє дітям безпосередньо взаємодіяти з природою. Розуміння, яке вони отримують через власний досвід, завжди буде більш глибоким і тривалим.

5) Інтерактивні заняття та екскурсії – відвідування парків, водойм, ботанічних садів, зоопарків та інших місць дозволяє дітям безпосередньо в природному середовищі взаємодіяти з довкіллям та розуміти значення природи. Використання сучасних технологій та мультимедійних засобів робить уроки цікавішими та допомагає відобразити важливі аспекти екології у формі, зрозумілій для дітей. Інтерактивні заняття і навчально-виховна робота під час екскурсій поглиблюють знання та формують позитивне ставлення до навколишнього середовища

6) Використання інформаційних технологій – застосування інформаційних технологій, відеоматеріалів та комп'ютерних програм з екологічною тематикою допомагає зробити навчання цікавішим і доступнішим для дітей, а також дозволяє наглядно показати проблеми та рішення в галузі охорони навколишнього середовища

7) Залучення до власної діяльності, участь в екологічних проектах і заходах – здобувачі початкової освіти можуть залучатися і брати участь у простих екологічних проектах в школі чи спільноті, таких як створення екологічних афіш і пам'яток, виготовлення виробів з вторинної сировини, садження дерев, сортування сміття, вивчення використання відновлюваних джерел енергії, що може створити позитивний вплив і надихнути на власну діяльність. Це дозволяє дітям відчувати свою важливість у вирішенні проблем навколишнього середовища

8) Вивчення місцевого середовища – освіта повинна базуватися на вивченні місцевого середовища. Діти можуть вивчати природу навколо своєї школи, парки, ліси та інші природні об'єкти, щоб розуміти, як вони взаємодіють зі своїм оточенням. Доцільно організовувати екскурсії та прогулянки, під час яких діти можуть вивчати місцеве середовище, визначати рослини та тварин, вивчати екосистеми і взаємодію між ними.

9) Розвиток екологічних цінностей – навчати дітей поважати природу, берегти ресурси та розуміти взаємозв'язок між людством і довкіллям. Необхідно розвивати етичне ставлення до тварин, рослин та інших представників навколишнього середовища, а також до природних ресурсів.

10) Співпраця з батьками і громадою – варто залучати батьків та представників громади до формування екологічної культури учнів початкових класів. Організація сімейних екологічних заходів, спільних прогулянок та ініціатив задля вивчення природи сприяє формуванню екологічного світогляду в сім'ї. Залучення батьків та представників громади до екологічної освіти й формування екологічної культури вихованців може розширити вплив на дітей та допомагатиме створювати єдиний підхід до питань збереження природи і екологічно свідомий соціум.

Враховуючи ці особливості, можна створити сприятливі умови для вироблення у дітей екологічної культури, яка стане основою для їхнього подальшого відповідального ставлення до природи та навколишнього середовища протягом усього життя. Важливо забезпечити, щоб екологічна освіта була не лише інформативною, але й захопливою та практично орієнтованою, створюючи здорове та дружньо наповнене відношення до природи серед молодших школярів.

Вчитель необхідно прагнути, щоб виховання екологічної культури було не лише в площині освітнього процесу, а перетворилося на частину щоденного життя в класі та поза ним, тому що це допомагає формувати стійкі та відповідальні ставлення до природи у дітей.

Список використаних джерел

1. Байбара Н. П. Методика викладання природознавства у початкових класах. Київ: Освіта, 2001. 424 с.
2. Запорожан З. Є. Екологія в початковій школі. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 252 с.
3. Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Заповіт, 1996. 352 с.
4. Пустовіт Г. П. Теоретико-методичні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах: монографія. Київ-Луганськ: Альма-матер, 2004. 540 с.

УПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ НУШ

Мороз Юлія Михайлівна,

Якимець Марія Іванівна, здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 3 року навчання факультету педагогічної освіти, Львівського національного університету імені Івана Франка.

Науковий керівник: Хланта Євгенія Михайлівна, асистент кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка

Ключові слова: Нова українська школа, адаптація, освітній процес, STEM-освіта, початкова школа, природничі науки, технології, інженерія, математика, ключові компетентності

Сучасний світ – непередбачуваний лабіринт інновацій і змін, де кожен день приносить нові виклики й можливості для розвитку.